

67
(66)

QODOBKA 48-AAD

DHIIBISTA IYO TIRTIRIDDA SHAHAADADA

DIWAANGELINTA

LUMISTA DHABTA AH

1. Haddii markab diiwaangashan uu lumo, ayadoo ay la wareegtay Dawlad Shisheeye ama ay gaareen dhaawacyo aan la kabi karin ama si kaleba laga reebay inuu ku soo noqdo dekedda uu asal ahaan ka soo baxay, Shahaadada Diiwaangelinta, haddii la haysto, waa in lagu celiya Waaxda Badda ama Wakiilka Guddiga Diwaangelinta wakhti macquul ah gudahiis. Haddii shahaadada diiwaangelinta ay baaba'do ama aan la helayn si loo celin lahaa, Waaxda Badda kadib markii ay hubiso in markabku uusan u qalmin khidmadda markab wata Calan Soomaaliyeed, waxay tirtiraysaa shahaadada diiwaangelinta kaddib markii ay bixisay ogeysiin macquul ah qofka iska leh markabka ama hawlgeliyaha.
2. Haddii arjiga loo sameeye diiwaangelinta cusub ee markabka shahaadadiisii hore waa in loo dhiibaa Waaxda Badda ama Wakiilka Guddiga Diiwaangelinta oo arji loo qortay.

QODOBKA 49-AAD

TIRTIRIDDA SHAHAADADA DIIWAANGELINTA

LUMISTA KU TALAGALKA

1. Haddib afar bilood iyo hal maalin laga bilaabo taariikhda marka ugu dambeeyey oo laga helay markab diiwaangeshan haddii uu yahay midka matoorka ku socda ama kaddib sideed bilood iyo hal maalin maraakiibta kale, waxaa loo qaadanayaa inuu lumay markabka.
2. Kaddib markii la sameeyo baaritaan macqul ah, Xafiiska diiwaangelinta, u dharmaadana wakhtiga kor ku xusan, wuxuu ogeysiis ahaan u soo saarayaa lumitaanka kutalagalka iyo ujeeddada tirtiridda shahaadada diiwaangelinta markabka. Ogeysiiskaas haddii ay suurtoowdo, waxaa la siinayaa qofka iska leh markabka ama howlgeliyaha.

QODOBKA 50-AAD

KA TIRTIRIDDA DIIWAANADA MARAAKIIBTA

1. Maraakiibta waxaa laga tirtirayaa diiwaanada qoraalka haddii ay jiraan duruufaha soo socda:-
 - b). Lumista dhabta ah
 - t). Lumista ku talagalka ah
 - j). Qallidda markabka

69
(68)

- x). Ka tanasuulidda Calanka - U beddelidda diiwaan-gelinta Dal Ehisheeye.
 - kh). Beddelka Xafiiska Qorista.
 - d). Dhiibista Shahaadada diiwangelinta markableyga ama Hawlgeliyaha oo iskiisa u dhiibaya.
 - r). Bixin la'aanta la'aanta ajuurada culeyska ee sanadlaha ah.
2. Markii la tirkiro ama la isaga dhiibo sida ku qoran Qodobada kor ku xusan, Waaxda Badda waxay diiwaanka khuseya ugala noqonaysa warqadaha markabka, iyadoo ogeysiiska tirtiridda faafinaysa sidii laga rabay.

QODOBKA 51-AAD

WARQADAHA MARKABKA

1. Warqadaha markabka oo la rabo in markabka dushiisa lagu hayo waxaa ka mid ah kuwo soo socda:-
- b). Maraakiibta: Shahaadada Jinsiyadda, Shahaadada u qalmidda badmaridda, Shahaadada cabirka, muqul ka mid ah rahanka markabka oo la sugay haddii uu jiro; Tirada shaqaalaha iyo Magacooda iyo Buugga loogga iyo Shahaadada badbaadada qalabka ee markabka ee xamuulka qaada oo u habboon markabka iyo adeegiisa; Shahaadada badbaadada

dhismaha markabka xamuulka qaada iyo Shahaadada
raadiyaha markabka xamuulka qaada.

t). Doonyaha: Rukhsada, tirada iyo magacyada shaqaalaha.

j). Maraakiibta yaryarka: Rukhsad

2. Diiwaanka tirada iyo magacyada shaqaalaha ee uu bixiyey
Xafiiska tirakoobka iyo Qorista shaqaalaha, waa in laga
helaa waxyaabaha soo socda:-

b). Magaca markabka ama doonta

t). Magaca Markableyga.

j). Taariikhda la qalabeeyey iyo tan laga dhigay

x). Liiska shaqaalaha iyadoo la tilmaamayo heshiiska
shaqada ee shaqaalaha iyo tilmaanta aqoontiisa,
waxbarashadiisa, waajibaadkiisa dusha markabka
iyo mushahaarka lagu heshiiyey heshiiska.

3. Liiska shaqaalaha waxaa kaloo lagu qorayaa:-

b). Kormeerka Xafiiska Farsamada Padda.

t). Bixinta Canshuuraha Padda iyo Waajibaadka.

j). Fiisada soo gelitaanka iyo bixidda markabka oo
lagu dhejiyo leked kasta oo ay ka dhejinayso
hay'adda Badaha ama Qunsuliyadda.

71
(70)

4. Buugga loogga waxaa la buuxinayaa maalin kasta waxaana ka buuxinaya Kabtanku markabka, kaasoo ka warbixinaya xaaladaha muhiimka ah ee safarka; lacagta la qabtay iyo tan la bixiyey oo la xiriirta markabka iyo shaqaalihiiisa; Fulinta shuruudda iyo xeer-nidaamiyaha badbaadada badmaridda; dembiyada lagu galay markabka dushiisa iyo tallaabooyinka la qaaday; dhacdo gaar ah ee ku saabsan markabka, dadka iyo xamuulka kaaran inta uu markabka ku jiray safarka; Raridda iyo dejinta badeecadda, tilmaanta dabeecada, tayada iyo tirada badeecooyinka, taariikhda iyo meesha raridda dekedda dejinta, magaca markableyga iyo qofka leh badeecooyinka iyo taariikhda iyo meesha ka bixinta.

ka
Kabtanku wuxuu kaloo/warbixinayaa saacadaha badmaridda, tirada wareegga ee halkii daqiiqo, isticmaalka quwadda, qiyaasta iyo dayactirka makiinadda ayadoo lala taahsanayo Injineerka Sare oo dhigaya maalin kasta warbixin ku saabsan hawlaha la waday awooddiisa.

Warbixinada Buugga Loogga waa inuu Kabtanku saxiixaa maalin kasta.

5. ~~...~~

72
(71)

5. Warbixinadaasi waxay noqon karaan kuwo loo isticmaalo sida caddeyn lid ku ah markableyga, haddii idil ahaan loo soo qaddimo iyadoo aannu qayb ka mid ah nuxurkooda reebin dhinaca ka faa'ideysanaya waxtarka warbixinadaasi.
6. Kabtanka markabka, Sarkaal kale, Markableyga, Hawl-geliyaha ama qof kale oo lagu helo dembi ku saabsan been abuurka warqadaha ama soo saaris caddeymo ama warbixino loogudbinayo hay'adaha, haddii falkaas aysan keenayn dembiyo ka culus, waxaa lagu ciqaabayaa Xarig ilaa afar (4) sano ama Ganaax ilaa Shs. So. 500.000/= ama labadaba, haddii uusan Sharci kale dhigin ciqaab intaas ka badan.

.....
;..
..
.

73

(72)

QAYBTA V

BOLIISKA BADDA-- SOO BIXINTA

IYO BAARISTA

QODOBKA 52-AAD

IMMAANSHAHA MARKABKA

1. Maraakiibta shisheeyaha oo soo gelaya Deked ka mid ah Jamhuuriyadda waa inay u hoggaansanaadaan dhammaan amarrada Qodobkan iyo sidoo kale waa inay keenaan Buugga Caafimaadka iyo Warqadaha Aqoonsiga markabka iyo Dekedda ugu dambaysay ee uu markabku ku xirtay. Imaanshaha markab ama doon wata Calan Soomaaliyeed deked ka mid ah Jamhuuriyadda ama haddii iskii ama khasab ku soo galo, Kabtanka markabka ama Doonta, ka sokow fulinta Xeer-nidaamiyaha caafimaadka ee lagu tilmaamay Qaybta VI-aad, waa inuu fuliyaa amarrada hoos ku qoran:-

b). In la siiyo hay'adda badda ee timaada markabka dushiisa warbixin la xiriirta macluumaadka looga baahdo aqoonsiga markabka; magacyada Kabtanka, Markableyga iyo Wakiilkiisa; Tirada Shaqaalaha, guud ahaan Tayada iyo Nooca badeecooyinka saaran

markabka iyo kan laga soo dejinayo, tirada rakaabka fuushan markabka iyo tirada rakaabka degaysa.

- t). In la siiyo markii la soo codsado, warqadaha markabka oo ay ku jiraan Buugagta Loogga ee markabka ama doonta iyo Liiska shaqaalaha oo ay kor-meerayso Hay'adda Badda kuna dhejinaysa fiisaha meesha ku xigta warbixinta ugu dambaysay ku qoran tahay buugga.
- j). In la caddeeyo dhibaatooyinka markabka, badeecooyinka, shaqaalaha ama rakaabka iyo wixii dhacdo gaar ah oo dhacay intii lagu jiray safarka, Hay'adda Badda waa inay akhrisaa warbixinta, haddii ay la noqotana ay bilowda baaritaan xagga raqiidda la soo sheegay.

Kadibna markabka waa inuu baaristaas gacan ka gaysta isagoo qaadaya tallaabada habboon sida wargelinta Hay'adda Badda haddii markabku uu ku xiran yahay deked Soomaaliyeed ama Qunsuliyadda haddii ay tahay deked shisheeye xagga dhibaatooyinka ama dhacdooyinka gaarka ah oo waxyeelo gaarsiin kara socodsiinta markabka.

2. Haddii baaristu ay noqoto lagama maarmaan Kabtanku waa in uu macluumaadka laga codsaday u soo gudbiyaa Hay'adda Badda ama Qunsuliyadda, taasoo ku saabsan safarka isagoo u diraya shaqaalaha iyo rakaabka wax uga og macluumaadka.

QODOBKA 53-AAD

DHOOFIDDA MARAAKIIBTA

1. Markab kasta ama dooni kasta oo wadata Calanka Soomaaliyeed kama dhoofi karo deked soomaaliyeed ama kan shisheeyeba haddii uusan haysan fiisaha bixitaanka oo lagu dhejiyey liiska shaqaalaha, Hay'adda Badda ama Qunsuliyadda.

Baahida fiisada waxaa lagu fulin kara soo saaridda warqadaha dhoofka oo ay bixisay Hay'adda Badda ee qaabil-san.

2. Fiisada lama bixin karo haddii markableygu ama Kabtanku aysan fulin waajibaadka laga doonayey kuna qoran nidaamka iyo xeer-nidaamiyaha ku saabsan nabadgelyada badmaridda ama aysan fulin waajibaadka ku saabsan caafimaadka ama furdooyinka ama ay bixin waayeen canshuurta ganaaxa ama

76
(75)

lacagta dammaanada ee laga noonayey.

3. Fiisada dhoofka oo la siiyey maraakiib ama doonyo shi-
sheeye sida ku cad rukhsadda dhoofka ee Hay'adda Badda
waxaa la bixin ^{karaa} haddii la fuliyo nidaamka iyo Xeer-
nidaamiyaha la xiriira Boliiska iyo Furdada lana bixiyey
canshuuraha badda iyo lacagta furdada iyo ganaaxa ama
lacagta dammaanada oo laga rabay.

4. Kabtanka ama sarkaal kale oo haya hoggaanka markabka
lagu helo dembiga fulin la'aanta si kas ah shuruudaha soo
gelidda iyo dhoofka oo ku xusan sharcigan iyo xeer-nidaam-
iyaha, waxaa lagu ciqaabayaa ganaax ilaa sh. So. 100.000/=.

QODOBKA 54--AAD

ITAALINTA ANSHAXA MARKABKA DUSHIISA

1. Dhammaan dadka fuushan markabka awood kasta ha lahaadeene
waxay hoos imaanayaan awoodda kabtanka Hoggaamiyaha.

2. Shaqaalaha markabka kama bixi karaan ayagoo aan ogo'la-
ansho ka haysan Kabtanka. Haddii markabku uu galo dhibaato,
shaqaalaha waa iney isla kaashadaan sidii loo badbaadin
lahaa markabka, rakaabka iyo baaleecadda iyo haddii markabku
uu jajabo, shaqaaluhu waa iney ku dadaalaan samatabixinta
markabka sidii hadba loo baahdo.

77
(76)

3. Kabtanka markabka, Hoggaamiyaha Dekedda, Wakaaladda Dekedaha iyo Qunsuliyadda dibada waxay awood u leeyihiin iney ka qaadaan tallaabooyin anshax ah shaqaalaha markabka iyo shaqaalaha kale oo hoos yimaada hoggaankooda. Dadka diida ama daahiya fulinta amarada, ama ay u hoggaansami waayaan ~~markabka~~ ku saabsan hawlaha dekedda, ku shaqee-yaan kala dambeyn la'aanta ama taxadar la'aan fuliyaan waajibaadkooda, waxaa loo qaadanayaa inay ku xadgudbeen xeerarka anshaxa, waxaana lagu qaadayaa ciqaabta soo socota:-
- b). Shaqaalaha markabka waxaa lagu hayn karaa markabka dushiisa muddo aan ka badneyn shan (5) cisho. Shaqaalaha iyo dadka kale waxaa laga goyn karaa mushaharkooda muddo aan ka badneyn toban (10) maalmood.
- t). Rakaabka ku xad gudba xeerarka anshaxa si culus waxaa la siinayaa digniin. Fulin la'aanta digniinta waxaa ka dambeynaya xayiraadda socodka markabka dushiisa isagoo laga reebayo imuu joogo dheegga markabka muddo ka badan shan saacadood maalin kasta ilaa shan maalmood.

78
(77)

QODDBKA 55-AAD

CABASHOYINKA SHAQAALAHA IYO RAKAABKA

1. Shaqaalaha markabka ama rakaabka, mid kasta wuxuu cabasho u keensan karaa hay'adda ama Qunsuliyadda kuna saabsan tallaabooyinka anshaxa ee uu ku qaaday Kabtanka ama Sarkaal kale, markabka dushiisa inta ku saabsan waajibaadkiisa.
2. Kabtanka kama dadi karo si toos ah ama si dadbanba, qofka doonaya inuu soo cawdo, gudbinta cabashadiisa hay'adaha kor ku sheegan hortooda haddii baahi degdeg ah aysan qasab ka dhigeyn joogitaankiisa markabka dushiisa.
3. Shaqaalaha markabka oo aan ka yarayn saddex meelood hal meel shaqaalaha la soo kireeyey, waxay cabasho la xiriirta u keensan karaan xagga teyda iyo tirada alaabta quudka ee saaran markabka.
4. Hay'adda Badda ama Qunsuliyadda kadib markay dhegeysatay dacwooyinka xaqiijiyayna xaaladda dhabta ah, waxay auri kartaa Kabtanka markabka inuu qaado si degdeg ah tallaabooyinka ugu haboon ee lagu hagaajinayo xaaladda. Haddii la fulin waayo kuwaas, waxaa la qaadayaa tallaabooyin garsoor ama maamul si loo xaliyo.

- 79
(78)

QODOBKA 56-AAD

RARIDA SHARCI DARANA EE BADEECOYINKA

KHATARTA AH

1. Markii badeecooyin khatar ah si sharci daro ah lagu raro markabka, Kabtanka markii uu ogaado arrintaas waa inuu qaadaa tallaabooyinka haboon ee lagama maarmaanka ah oo ay ku jiraan amarada dejinta badeecooyinkaad, ama haddii markabka uu ku jiro safarka badda, waa inuu alaabtaas ka dhigaa kuwo aan khatar keeni karin ama uu baabi'iyo haddii aysan suuro gal noqon ku haynta alaabtaas markabka dushiisa ilaa la gaarayo dekedda ugu sokeysa. Kabtanka waa inuu qaadaa isla tallaabooyinka markii si sharci ah la rarayo badeecooyinka, hase yeeshee qaadistooda ay u noqoneysa khatar markabka; dadka ama badeecooyinka.
2. Badeecooyinkaas markii lagu hayo markabka dushiisa ilaa dekedda ugu horeysa, Kabtanka waa inuu u gudbiyaa Hoggaamiyaha Dekedda ~~asa~~ Qumsuliyadda si loogu xamaaneeyo bakharada furdada, gacantana loogu geliyo kuwa shaqada ku leh.
3. Kabtanka markabka, Sarkaalka, Shaqaalaha markabka ama qof kale oo si kas ah u raro hub, rasaas ama alaab kale oo khatar ah ama uu kaalmeeyo qof kale xagga koridda markabka si uu u galo dembi, waxaa lagu ciqaabayaa xarig aan ka badneyn

80
(79)

shan (5)sano ama ganaax ilaa Sh. So. 500.000/= AMA xarig
iyo ganaax labadaba.

QODOBKA 57-AAD

GEERIDA AMA WAAYIDDA DADKA INTA

LAGU JIRO SAFARKA

1. Haddii ay dhintaan ama la waayo dad inta lagu jiro
safar, Kabtanka markabka isagoo la kaashanaya laba marqaati,
waa inuu isugu dayaa baarista sababta geerida ama waayidda.

Haddii geerida ay sabab u tahay jiro la isugu daarayo
oo lagu daari karo dad kale ee fuushan markabka, Kabtanku
waa inuu qaadaa tallaabooyinka lagama maarmaanka ah ee loo-
gu karantiilayo jirada ayadoo la ogeysiinayo shaqaalaha d
dekedda kale ee lagu xirayo markabka.

2. Haddib markii ay dhamasto baarista sababta geerida
ama waayidda, Kabtanku, ayagoo goobjoog u ah marqaatiyaasha
uga kaalmeyeen arrintaas, wuxuu warbixin kaga siinayaa xa-
qiiqda Hay'adda Dekedda ama Qunsuliyadda, dekedda dambe ee
uu markabka ku xiranayo. Ogeysiis ku qoran macluumaad shakh-
siyeed ee ku saabsan qofka geeriyooday ama la waayey, iyo
macluumaad kale ee arrinta khuseysa waxaa loo gudbinayaa

81
(30.)

hay'adda habboon oo ka tirsan meesha uu ugu dambeystii deganaa qofka geeriyooday ama la waayey.

QODOBKA 58-AAD

DHOOFINTA BADMAAXIINTA IYO MUWAADININTA

SOOMAALIYEED

1. Dalalka shisheeye oo aysan joogin Qunsuliyadda, Kabtanka markabka wata Calan Soomaaliyeed waa inuu markabkiisa magangelyo ku siiyaa soona dhoofiyaa badmaaxa ama muwaadin Soomaaliyeed laga tegay ama xayirmay oo uu la kulmo, marka hore ogeysiinaya haddii ay suurtoowdo, Qunsuliyadda ugu sokeysa.
2. Hase yeeshee, Kabtanku waa in marka hore isku dayaa inuu hubiyo duruufka badmaaxa ama muwaadinka iyo xaaladiisa waxaana ka reeban inuu kaalmeeyo qof ay beadigoobayaan Hay'adda dalka dembi u galay awgiis.
3. Kabtanka markabka wata Calan Soomaaliyeed waa socdo deked Soomaaliyeed oo fulin waaya codsiga Qunsuliyadda oo ku siinta magangelyada iyo dhoofintiisa sida ku xusan Qodobkan, waxaa lagu ciqaabayaa ganaax ilaa Shs. So. 75,000/-

82
(31)

QODOBKA 59-AAD

LUMIDDA WARQADAHHA MARKABKA

Haddii ay lumaan warqadaha markabka Kabtanku waa inuu Dekedda ugu horreysaa ee uu ku xirto markabka, warbixin uga siiyaa Hoggaamiyaha Dekedda ama Qunsuliyadda oo u sameynaysa warqado ku meel gaar ah si uu safarkiisa u sii wato.

QODOBKA 60-AAD

NIDAAMKA FARSAMADA

1. Nidaamka ku lug leh Calaamadaha Badda guud ahaan, baajinta shilalka iyo socodsiinta raadiyaha badda iyo qalabka isgaarsiinta saaran markabka dushiisa, waxaa lagu sheegaya ~~Xeer-nidaamiye uu soo saaray Wasiirka Kalluumaysiga Iyo Gaadiidka Badda, isagoo la kaashanaya Wasaaradaha kale ee arrintu khuseyso.~~
2. Qof kasta oo ku xadgudba nidaamka Sharcigan ama ~~Xeer-nidaamiyaha khuseeya arrimaha kaalmeynta badmaridda, istio- maalka qalabka isgaarsiinta, nalalka ama qalabka kale ee calaamadaha, waxaa lagu ciqaabaya xarig aan ka badnayn~~

83

(82)

shan (5) sano ama ganaax ilaa Shs. So. 100.000/= ama xarig iyo ganaax labadaba.

QAYBTA VII

ADEEGYADA KONTROOLKA CAAFIMAADKA

QODOBKA 61-AAD

ADEEGYADA KONTROOLKA CAAFIMAADKA BADDA

NIDAAMKA GUUD

1. Nidaamka socodsiinta adeegyada la xariira kontroolka caafimaadka badda waxaa loo dejiyey sidii looga gaashaaman lahaa cudurada faafa ayadoo la kontroolayo soo gelidda Jamhuuriyadda dad looga shaki qabo inay qabaan cudur caynkaas ah ayadoo lagu sameynayo kormeer lana fulinayo Eer-nidaamiyaha caafimaadka oo ku lug leh maraakiibta soo gelaya Dekedaha Soomaaliyeed.
2. Adeegyada kontroolka Caafimaadka Badda wuxuu hoos imaanayaa Hay'adda Caafimaadka Guud taasoo la soo marinayo Waaxda Badda ee Dekedaha, khidmadaha loo qabanayo maraakiibta ku xiran dekedda iyo kuwo soo gelaya ama dhoofayaba.

3. Dekedaha Jamhuuriyadda dhexdooda, haddii loo baahdo waxaa loo magacaabayaa Sarkaal Caafimaad.

4. Saraakiisha Caafimaadka waxay sameynayaan fulinayana baaritaanno iyo kontrollo la xiraira barnaamijka kontoroolka cudurrada sida ku xusan Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyaha ayagoo hubinaya in dhammaan tallaabooyinka Caafimaadka la qaaday dekedaha gudahood iyo maraakiibta ku xiran dushooda. Saraakiisha Caafimaadka waxay fulinayaan ayagoo isticmaalaya awoodda xarigga ee Hoggaamiyaha Dekedda iyo Boliiska Dekedda. Sarkaalka Caafimaadka waa inuu si deg-deg ah Caafimaadka Guud iyo Waaxda Badda u soo shaqaynaya xaqiiqda kasta la xiriirta Caafimaadka Guud iyo xadgudub kasta ee nidaamka caafimaadka isagoo isla markaas ku taliyaya tallaabooyinka lagama maarmaanka ee loo bahan yahay in la qaado.

5. Dekedda uusan joogin Sarkaal Caafimaadka, khidmadda kontoroolka Caafimaadka waxaa loo wakiilanayaa Kalkaaliyeyaasha Caafimaadka ayadoo la tixgelinayo habka iyo xayiraad-yada ay gogaayaan Waaxda Caafimaadka Guud oo isla markaas magacaabaya takhtar qallinka ah joogana meel dhow si uu u kormeero shaqaalaha caafimaadka, dhex galana maaladaha gulus

85
(84)

haddii loo baahdo.

QODOBKA 62-AAD

CODSIGA OGGOLAANSHAHA SOO GELIDDA

DEKEDDA DHEKDEEDA (PRATIQUE)

1. Dhammaan maraakiibta soo geleysa Jamhuuriyadda Dimuqraadiga Soomaalíya waa in la geliyaa Karantiil caafimaad (Quarantine) ilaa loo oggolaado soo gelidda dekedda. Kabtanada maraakiibta Ciidamada Qaranka ama Shisheeye oo uu ku jiro Kabtanada Maraakiibta Ciidamada Badda, marka ay soo gelayaan deked ka mid ah Jamhuuriyadda waxaa waajib ku ah in markabka laga go'doomiyo, lagana taago calan leh midab huruud ah oo muujinaya karantiil caafimaad sida ku xusan sharciga calaamadaha caalamiga ah ka hor inta aan loo oggolaan soo gelidda dekedda.
2. Si looga sii daayo karantiilka ayadoo la bixinayo ogollaanshaha soo gelida, ~~Kabtanka~~ markabka waa inuu codsigiisa u gudbiyaa Hoggaamiyaha dekedda oo tegi doona markabka dushiisa.

Kabtanka waa inuu u soo gudbiyaa caddeyn caafimaad iyo buuggagta Caafimaadka ee uu haysto, hay'adda Badda, oo la kaashaneysa Sarkaalka Caafimaadka Dekedda.

86
(85)

QODOBKA 63-AAD

KARANTIILKA DEKEDAHA

Kabtanku haddu doono ma codsanayo oggolaanshaha soo gelidda ee lagu xusay Qodobka hore, baddana ma geli karo. Waa inuu Hay'adda Badda u soo sheegaa ujeeddadiisa markuu soo gelayo isagoo u soc gudbinaya dokumentiga looga baa-han yahay Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyaha, isagoo markab-ka ku xayiraya meel gaar ah, kana taagaya Calan Huruud ah oo tilmaamayaa karantiilka inta uu joogayo, maraa-kiibta shisheeyahana ee Ciidamada Badda muddada kama badnaan karto shan (5) maalmood nidaam ahaan marka laga reebo heshiis diblomaasiyeed ama duruufo khasab ah (Force Majeure).

QODOBKA 64-AAD

CADDEYN TA CAAFIMAADKA

inuu
Ka hor codsiga soo gelidda, Kabtanku waa/kontroolaa xaaladda caafimaadka ee dadka saaran markabka waana inuu sameeya caddeyn caafimaad isla markaasna saxiixa, waxaana la saxiixayaa Sarkaalka Caafimaadka ee markabka haddii uu jiro, caddeynta waa inay tilmaanta taariikhda iyo meesha u markabku ka yimid, dekedaha uu dhexda ku soo maray iyo

87
(86)

taariikhdooda, tirada rakaabka iyo shaqaalaha, xaaladda caafimaadka ee markabka, jirro dhacday intii safarka lagu jiray iyo warbixin la xiriirta xaaladda caafimaadka iyo daaweynta rakaabka iyo shaqaalaha intii badda lagu jiray.

Hay'adda Badda, haddii ay shaki ka qabto ~~caafeynta~~ ee uu sameeyey Kabtanka, waxay weydiin karta rakaabka ama shaqaalaha. Haddii maraakiibta ay yihiin kuwo dagaal, caafeynta kabkanka waxaa loo qaadanayaa inay tahay mid sax ah, marka laga reebo duruufo gaar ah.

QODOBKA 65--AAD

OGGOLAANSHAHA GELITDA

1. Hay'adda Badda ayadoo la kaashanaysa Sarkaal Caafimaadka, waa inay si deg-deg-ah u oggolaato gelitaanka kaddib markii ay hubsato in dhammaan buuggagta caafimaadka ay hagaagsan yihiin.
2. Oggolaanshaha gelitaanka dib baa loo dhigi karaa ama la diidayaa haddii ay jiraan waxyaabaha soo socda:--
 - b). Haddii tirada dadka fuusha markabka ay ka duwan tahay tan ku qoran warqadaha markabka.

t). Haddii badeecadda dhammaateed ama qaybteed ay ka kooban tahay alaab looga shaki qabo inay waxyeelo u gaarsiin karto caafimaadka guud.

j). Kabtanku uu helay warbixin abuuureysa welwel inta lagu jiray safarka.

x). Sarkaalka Caafimaadka ama Hay'adda Badda ay haysato caddeyn in jiradu ama geeridu ka timid cudur dhashay intii safarka lagu jiray.

kh). Markabku uu dhawaan ku xirtay deked ay Waaxda Caafimaadka Guud kaga ogayd inuu ka dilaacay cudur faafa ama la og yahay inaysan lahayn waxyaabo lagu kontorooli karo cudurada.

3. ~~Kabtanka markabka ama Sarkaalka haya hoggaanka markabka~~ wata Calan Soo maaliyeed ama mid shisheeye ah oo ku xadgudba nidaamka ku saabsan karantiilka, tillaabooyinka kontorolka caafimaadka ama uu si kas ah u iska dhegatira amarrada Hay'adda qaabilsan kontorolka caafimaadka ama si kas ah u oggolaada degidda dad buka isagoo aan dhowrin tallaabooyinka taxadarka, waxaa lagu ciqaabayaa xarig aan ka badnayn hal (1)sano ama ganaax ilaa Shs. So. 50.000/= ama labadaba.

89

(88)

BUUGGA III

LAHAANSHAHA IYO RAKIBAADDA MARAAKIIBTA

QAYBTA I

LAHAANSHAHA MARAAKIIBTA

QODOBKA 66-AAD

NIDAAM GUUD

1. Haddii aan si kale loo sheegin, maraakiibta waxaa lagu dabaqayaa shuruucda ku saabsan hantida guurta ee shaqsigah.

2. Qalabka qodista, qalabka kale, qalabka hagaajinta, mobilka guud ahaan wixii kale ee ku rakiban markabka ama lagu isticmaalo dayactirka, safeynta ama qurxinta markabka waa qeyb ka mid ah markabka.

QODOBKA 67-AAD

WADA LAHAANSHAHA

1. Saamiyada ka qeyb galka lahaanshaha markabka waxaa lagu tilmaamayaa qeybo (Fractions).

2. Wax kasta oo saameeya danta guud ee dadka wada leh markabka, go'aanada ay gaareen intooda badan waa iney u hoggaansanaadaan inta yar; Aqlabiyad waxaa lagu gaaraa codadka

90
(89)

wada
dadka/leh oo metelaya in ka badan nus qiimaha markabka,
hase yeeshee go'aanada ku saabsan iibka ama rahanka markabka.
waxaa lagu gaarayaa heshiis ay wada gaaraan ugu yaraan saddex
meelood laba meel dadka metelaya oo metelaya qiimaha markabka.
3. Hase yeeshee hay'adda Garsoorka markii ay codsadaan
dadka wada leh oo metelaya ugu yaraan nus qiimaha markabka
ama haddii ay jirto baahi degdeg ah oo culus, ugu yaraan
afar meelood hal meel qiimaha markabka waxay oggolaan kartaa
iibka ama rajanka markabka kadib markii la siiyo ogeysiis
dhammaan dadka wada leh ayagoo la siinayo fursad dhegeysi.

QODOBKA 68-AAD

MAS'UULIYADDA LAHAANSHO-QEYB AHAANEED

1. Qofka qeyb ku leh markab wuxuu mas'uul ka yahay saamiga uu ku leeyahay sida lagu daabacay Diiwaanka Maraakiibta.
2. Qof kasta oo qeyb ku leh, oo aan raali ka ahayn fal uu sameeyey maamulka wuxuu ka bixi karaa mas'uuliyadda la xiriirta falkaas isagoo ka noqonaya saamigiisa., saamiga laga noqday waxaa loo qeybinayaa dadka kale oo leh ayadoo la la raacayo saamiyada sida ay u kala leeyihiin.

(91)
(90)

QODOBKA 69-AAD

AWOODAHA MAAMULAHA HAWLGELIYAHA AH

Maamulaha ahna hawlgeliyaha oo ay magacaabeen dadka leh lahaanshaha qeyb ahaan wuxuu fulin karaa dhammaan falalka maamulka. Awooddiihiisa waxay ku koobnaankaraan go'aan qoraal ah oo ay gaaraan aqlabiyadda dadka leh lahaanshaha.

QODOBKA 70-AAD

WAREEJINTA IYO RAHANKA SAAMIGA

Qof kasta oo qeyb ku leh, ayadoo la tixgelinayo xuquuqda mudnaanta leh wuxuu si xor ah u wareejin karaa saamigiisa uu ku leeyahay markabka isagoo iibinaya, hibeynayana ama si kale u wareejinaya. Wuxuu saamigiisa rahan u dhigi kara marka keliya oo ay oggolaadaan aqlabiyadda dadka leh wada lahaanshaha.

QODOBKA 71-AAD

XUQUUQDA MUDNAANTA EE DADKA LEH WADALAHAANSHAHA

1. Haddii qof qeyb ku leh uu soo bandhigo inuu saamigiisa markabka la wada leeyahay, iibka wuxuu noqonayaa mid aan waxba ka jirin xataa haddii loo fiirsho qofka saddexaad oo haddii leh niyadsami, oo ge'ay/aan markii hore la siinin ogeysiis ku saabsan iibka dhammaan dadka leh wada lahaanshaha ama

lahaanshaha guud, ugu yaraan toban iyo shan (15) maalmood ka hor taariikhda ugu damboysa ee loogu tala galay iibka.

2. Toban iyo shan (15) maalmood gudohood laga bilaabo maallinta la bixiyey ogeysiiska, hal ama ka badan dadka qeyb ku leh waxay ku dhaqmayaan xuquuqda mudnaanta, saamiga la iibinayo haddii aan isla wakhtiga gudahiisa la fuliyey iibka lacagtana la bixiyey.

3. Dadka qeyb ku leh dhaxdooda waxay qaybinayaan saamigooda mudnaanta leh sida waafaqsan saamiyadooda haddii dhammaantooda ay isticmaalayaan xuquuqdooda mudnaanta ah ama sida waafaqsan saamiyada dadka markii hore isticmaalay xuquuqdaas haddii aysan dhammaan dadka qeyb ku leh isticmaalin xuquuqdooda mudnaanta ah.

QODOBKA 72-AAD

QAABKA FALALKA LA XIRIIRA LAHAANSHAHA

MARKABKA-BAAHIDA QORAALKA

Fal ama heshiis kasta ha ahaado mid lacag la'aan ah ama midka lacageed, dhammaan xukunnada kama damboysa ah iyo guud ahaan dhammaan falalka ujeedadoodu tahay dhismaha, war-cejinta, caddeynta, wax ka bedellidda ama tirtiridda xuquuqda ku saabsan markab diiwaangashan, waa inay ahaadaan qoraal si loo fuliyo sharci ahaan.

QODOBKA 73-AAD

FAAFINTA LAHAANSHAHA KU SAABSAN FALALKA

LAHAANSHAHA MARKABKA

1. Falalka lagu tilmaamay qodobka hore qiimo uma laha dhinacyada saddexaad haddii aan dadweynaha loo bandhigin ayadoo lagu dhigayo diiwaanka markabka, doonta ama markab yar.

93
(92)

2. Faafinta ku saabsan maraakiibta iyo doonta waa in lagu dhammeystira ayagoo falalka kor ku xusan lagu dhigayo shahaadada Jinsiyadda iyo rukhsadaha sida ay u kala leeyihiin. Faafinta waxaa lagaga codsanayaa Guddiga Qorista.

Haddii markabka uusan ku dhignayn Diiwaanka Qorista, ogeysiiska kor ku xusan waxaa sameynaysaa Hay'adda Badda ama Qunsuliyadda ee meesha laga helo markabka.

QODOBKA 74--AAD

NIDAAMKA KALA HORREYNTA

Haddii falal kala geddisan lagu daabaco sida waafaqsan qodobada hore, kala horreynta waxaa la isugu xisaabtamayaa taariikhda ku qoran diiwaanka markabka, doonta ama markab yar ayadoo la siinayo mudnaanta kowaad kuwa marka ugu horreysa lagu dhigay. Haddii uu jiro khilaaf ka dhexeeya qoraallada diiwaanka iyo shahaadada Jinsiyadda ee maraakiibta ama rukhsadaha doonta, waxaa tixgelin la siinayaa qoraallada diiwaanka.

QODOBKA 75-AAD

TIRTIRIDDA IYO WAX KA BEDDELIDDA QORA+

ALADA DIIWAANKA.

1. Qofka ka soo dacwooda qoraal, wax ka beddelid ama tirtirid ku saabsan diiwaanka markabka oo uu ku tuhmo in si khalad ah loogu dhigay waxaa loo oggollaan karaa tirtiridda ama saxiddeeda ayadoo ay sidaas ku heshiiyeen dhinacyadu ama lagu saxay amar Maxkamadeed.

2. Tirtirid ama wax ka beddelid laguma dabbaqi karo dhinac saddexaad oo leh niyadsami xuquuqdiisana la ~~diiwaangeliyey ka hor tirtiridda ama wax ka beddelidda.~~

(95)

QAYBTA II

HAWLGELIYAHA MARAAKIIBTA

QODOBKA 76--AAD

QEEXIDDA HAWLGELIYAHA MARKABKA

1. Hawlgeliyuhu waa qofka u isticmaala markabka hal safar ama ka badan ama u isticmaala ujeeddooyinka loogu talagalay isagoo u gudbinaya waxyaabaha daruuri ah ayadoo aan la fiirinayn inuu yahay markabkeyga iyo inkale ama uu isagu laftiisa hayo hoggaanka markabka ama uu qof kale u dhiibto.
2. Hawlgeliyaha aan ahayn markableyga ka hor intaanu bilaabin hawshiisa, waa inuu u sameeya caddeyn Guddiga Qorista. Caddeyntaas waxaa kaloo sameynaya qofka leh markabka.
3. Haddii caddeynta ay isla wakhtigii sameeyaan hawlgeliyaha iyo markabkeyga, Guddiga Qorista waxay oggolaanaysa caddeynta hawlgeliyaha isagoo afka ay kaga hor sheegeen markabkeyga iyo hawlgeliyaha. Haddii kale, Guddiga Qorista wuxuu oggolaan karaa caddeynta hawlgeliyaha marka

(96)

keliya ee uu helo nuqul sax ah oo ka mid ah heshiiska dhigaya habka isticmaalka markabka. Caddeynta hawlgeliyaha waxaa lagu qorayaa Diiwaanka Markabka.

QODOBKA 77-AAD

U QAADASHADA HAWLGELIYAHA

1. Haddii aysan jirin caddeynta hawlgeliyaha ee ku tilmaaman Qodobka gore, Markableyga waxaa loo qaadanayaa inuu yahay Hawlgeliyaha haddii aan caddeyn kale laga bixin arrintaas.
2. Haddii ay jiraan Markabley dhowr ah, waxaa loo qaadanayaa inay yihiin Hawlgeliyeyaal sida ay u kala leeyihiin saamiyadooda ku saabsan wada lahaanshaha, haddii aan la bixin caddeyn ka duwan.

QODOBKA 78-AAD

MAGACAABIDDA WAKIILKA

Markii hawlgeliyuhu uusan degganayn ama joogin meesha qorista markabka ama doonta ama hawlgeliyuhu markii uu yahay Kabtanka, Hawlgeliyaha waa inuu magacaaba qof deggan meeshaas oo wakiil ka noqonaya Guddiga Qoritaanka hortiisa.

97

(35)

QAYBTA III

MAS'UULIYADDA MARKABLEYGA IYO HAWLGELIYAHA

IYO XADKEEDA

QODOBKA 79--AAD

MAS'UULIYADDA HAWLGELIYAHA

1. Hawlgeliyaha wuxuu mas'uul ka yahay anshaxa iyo falalka Kabtanka, Shaqaalaha, Wadaha haddii uu qortay ~~shaxa~~ ~~geliyaha~~ ama qof kale ee uu qortay ama dadka leh markabka oo u adeegayaa markabka. Hawlgeliyuhu wuxuu kaloo mas'uulka noqonayaa waajibaadka uu leeyahay Kabtanka dhammaan arrimaha ku ssabsan markabka iyo safarka.

2. Ayadoo ay jirto faqradda ~~kan ka~~ ~~here~~ ee qodobkan, hawlgeliyuhu mas'uul kama noqonaya dacwooyinka ka dhasha ka leexashada safarka ayadoo la fulinayo waajibaadka Kabtanka oo la xiriira kaalmada ama samatabixinta amaba waajibaadka kale ee uu sharcigu u xilsaaray kabtanka.

QODOBKA 80-AAD

XAALADAHHA XADKA MAS'UULIYADDA BADEECOYINKA

1. Markableyga, Kireeyaha, Maareeyaha ama Hawlgeliyaha markab ku socda badda wuxuu xaddeyn kara mas'uuliyaddiisa sida waafaqsan Qaybta III-aad, Qodobka 82-aad ee Sharcigan kuna saabsan dacwooyinka Qandaraasleyda ama dhinacyada sadde-xaad iyo Hay'adaha Dawladda haddii ay dhacdo khasaaro hanti (Dhismayaasha Dekedaha) ama geeri ama dhaawac shakhsiyeed ka dhaco markab dushiisa ama khasaarahaas, eeriida ama dhaawaca, shakhsiyeed ay ka timaado toos badmaridda iyo ku shaqeynta markabka. Xadka wuxuu kaloo saameeyaa khasaaraha ka dhasha daahidda qaadista badeecooyinka xagga badda.
2. Qofka leh markabka wuxuu xaq u leeyahay xadka mas'uuliyaddiisa xaaladaha ku qoran faqradda 1-aad ee Qodobkan xitaa xaaladaha markii mas'uuliyaddiisa ay ka dhalato ayadoo aan jirin wax caddeyn ah oo ku saabsan oo gef uu sameeyey Markableyga ama dadka uu anshaxaoda mas'uul ka yahay.
3. Xadka mas'uuliyadda lagu tilmaamay qodobkan ma saameyn karo noocyada dacwooyinka hoos ku qoran:-

99
(98)

- b). Dacwooyinka samatabixinta ama dacwooyinka dhigaala da ee khasaaraha guud ee badda (General Average).
- t). Dacwooyinka ~~Kabtankayaha~~; shaqaalaha markabka ama adeegayaasha markableyga oo waajibaadkooda ay ku xiran yihiin markabka, oo ay ku jiraan dacwooyinka dhaxaltooyadooda, wakiillada shaqsiyeed ama kuwo mas'uuliyaddooda ay u xilsaaran tahay.
- j). Dacwooyinka ku saabsan khasaaraha nuklerka.
4. Qofna ma koobi karo mas'uuliyaddiisa haddii ay caddaato in kh asaaruhu uu ka dhasho fal ama gef shaqsiyeed oo dhacay ayadoo ujeedadiisu ahayd in la gaarsiiyo khasaarahaas ama loo sameeyey si taxadar la'aan ah iyo ayadoo la oga in khasaarahaas uu ka dhici karay falkaas ama gefkaas.
5. Haddii markableyga uu xaq u leeyahay inuu furo dacwad ka soo horjeeda oo lid ku ah dacwoodaha kana dhalatay isla falkaas, labada dacwo waxaa la isugu hordhigayaa laysuguna xisaabtamayaa ayadoo xadka lagu dabagayaa haraaga haddii uu jiro.
6. Falka lagu codsanayo xadka mas'uuliyadda ma noqonayo oggolaanshaha mas'uuliyadda.

100
()

QODOBKA 81-AAD

UJEEDDADA XADKA MAS'UULIYADDA

1. Xuduuda mas'uuliyaddeed ee ku tilmaaman qodobka 82-aad ee qeybtan waxaa lagu dabaqayaa isku darka dacwooyinka shaqsiga iyo hantida oo ka dhasha fal keliya ayadoo aan la fiirin dacwooyinka kale ee ka dhashay ama ka dhalan kara falalka kale.
2. Haddii isku darka dacwooyinka ka dhasha fal keliya ay ka bataan xuduudda mas'uuliyadda lagu tilmaamay qodobka 82-aad ee qeybtan, isugeynta xuduuddaas mas'uuliyadeed wana waxaa loo qaadanayaa iney ku kooban yihiin hal sandu-uq oo keliya.
3. Iacagta sidaas loo uruuriyey waxaa loo heynayaa bixinta dacwooyinka ku saabsan xuduudda mas'uuliyadda oo lasoo oogi karo.

QODOBKA 82-AAD

IACAGTA XADKA

1. Iacagta xadka waxay ku saleysan tahay culeyska duuban (DWT) ee markabka oo lagu xisaabiyey sida waafaqsan nidaamka sharciga caalamiga ee cabirka culeyska maraakiibta ee 1969, iyo Qeybta IV-aad, qodobka 44-aad ee sharcigan. Qiimaha xadka waxaa saldhig u ah Xuguuqda qaadashada gaar ahaan

101
(100)

need (SDR) sida uu caddeeyey Sanduuqa Iacagta ee Caalamiga (IMF) sidii lacagta xadka loogu beddeli lahaa lacag Soomaaliyeed. Qiimaha xaqa qaadashada gaar ahaaneed waxaa lagu xisaabinayaa taariikhda Sanduuqa xadka la dhisay ama lacagta la bixiyey ama la bixiyey dammaanadda.

2. Markableygu wuxuu koobi karaa mas'uuliyaddiisa ku saabsana dacwooyinka khasaaraha hantida ama kan Shakhsiyeed ilaa lacagta hoos ku qoran :-

b). Haddii dhacdadu ay saameeyso dacwad ku saabsan khasaaro naf ama dhaawac Shakhsiyeed lacag dhan oo isku duub ah oo ku saleysan qaabka soo socda:-

- Maraakiibta culeyskoodu yahay 500 DWT
iyo wax ka yar - 333,000 SDR

- Maraakiibta culeyskoodu yahay 501 ilaa 3,000 DWT - 333,000 lagu daray 500 SDR Tankiiba
- Maraakiibta culeyskoodu yahay 3001 ilaa 30,000 DWT - 333,000 lagu daray 333 SDR Tankiiba
- Maraakiibta culeyskoodu yahay 30,001 ilaa 70,000 DWT - 333,000 lagu daray 250 SDR Tankiiba
- Maraakiibta culeyskoodu yahay 70,000 DWT ka badan - 333,000 lagu daray 167 SDR Tankiiba

t). Haddii dhacdadu ay saameeyso dacwooyin ku saabsan khasaaro hanti keliya, lacagta oo dhan ee isku duub ah waxay ku saleysan tahay:-

- Maraakiibta culeyskoodu yahay 500 DWT
iyo wixii ka yar - 167,000 SDR
- Maraakiibta culeyskoodu yahay 501 ilaa
30,000 DWT - 167,000 SDR lagu daray 167 SDR tankiiba
- Maraakiibta culeyskoodu yahay 30,001 ilaa
70,000 DWT - 167,000 SDR oo lagu daray
125 SDR Tankiiba.
- Maraakiibta culeyskoodu ka badan yahay 70,000 DWT
167,000 SDR lagu daray 83 SDR tankiiba.

J). Xadka dacwooyinka rakaabka lagu qaado kiro waxaa weeye kuwo soo socda:-

- 46,666 SDR oo lagu dhuftay tirada rakaabka ee lagu oggol yahay in markabka loogu qaado ama dhammaan rakaabka saaran markabka dushiisa haddii la dhaafay tirada rakaabka ee ugu badan la oggol yahay laakiinse aan ka badnayn 25,000,000 SDR.

103
(102)

- x). Haddii dhacdadu ay ku saabsan tahay dacwooyinka khasaaraha nafta ama dhaawac Shakhsiyeed iyo dacwooyinka hanti, Sanduuqa marka hore waxaa lagu isticmaalayaa bixinta dacwooyinka Shakhsiyeed, marka dambena waxaa lagu isticmaalayaa bixinta dacwooyinka hanti hase yeeshee haddii Qaybta Koowaad aysan ku filnayn bixinta dhammaan dacwooyinka Shakhsiyeed, xaraaga ku saabsan dacwooyinkaas waxa hore marka/loogu bixinayaa dacwooyin hanti iyo bixinta lagu sameeyey Qaybta Labaad ee Sanduuqa.
2. Qayb kasta oo ku saabsan sanduuqa xadka u kala qeybinta dacwoodayaasha waxaa lagu sameynayaa ayadoo laa kala reacayo habka lacagta dacwooyinka oo la caddeeyey.
3. Ka hor inta aan la qaybin sanduuqa, haddii markableyga uu bixiyey dhammaan ama qayb ka mid ah dacwooyinka ku saabsan dhacdada, wuxuu la mid noqonayaa xagga sanduuqa, dacwoodaha la bixiyey lacagtiisa doonayna in laga magdhabo Sanduuqa ilaa heer oo ah in dacwoodaha lacagtiisa uu xaq u yeesho kaga soo celinta lacagtiisa.

104
(102)

QODOBKA 83-AAD

SIIDEYNTA MARKABKA LA XIRAY XAALADA

XADKA MAS'UULIYADDA

1. Mar kasta ee markableygu uu xaq u leeyahay imuu koobo mas'uulyaddiisa, lana xiray markabkii, ama markab kale ama hanti kale oo isla lahaanshihii ama la dhiibay damiin sidii looga gaashaman lahaa xarigga Maxkamaddu waxay amri kartaa siideynta markabka ama hantida kale ama dammaanad kale haddii la xaqiijiyey in Markableyga uu dhiibay lacag ku filan oo noqon karta dammaanad raali gelin karta una dhiganta dhammaan xadka mas'uulyaddiisa iyo in dhamaanada sidaas loo dhiibay loogu helay faa'idada dacwooyaha sida waafaqsan xuquuqdooda.
2. Haddii Markableygu uu dhiibay dammaanad ula dhiganta dhammaan xadka mas'uulyaddiisa oo ku saabsan Qaybtaan, dammaanadaas waxay qayb ka noqonaysaa Sanduuqa Xadka, loona meel dhigayaa bixinta dhammaan dacwooyinka ka dhasha dhacdada halkan lagu xusay ee uu Markableygu ku koobay mas'uulyaddiisa.

105
(103)

QODOBKA 84-AAD

KU DABBAQIDDA KOOBITAANKA DAD KALE

1. Ayadoo la raacayo Faqradda 2-aad ee Qodobkan xaaladaha ku saabsan dacwooyinka hantida ama dhaawac Shakhsiyeed oo lid ku ah Kabtanka markabka, Shaqaalaha markabka ama Shaqaale kale ee uu qoray Markableygu, Kireystuhu, Maareeyuhu ama Hawlgeliyaha markabka, aanse ahayn Markableyga, qofka la dacwooday wuxuu koobi karaa mas'uuliyaddiisa isla habka iyo isla lacagta ku qoran Sharcigan kuna saabsan markableyga.

2. Haddii la soo dacweeyo Markableyga ama Shaqaalaha markabka, dadkaas waxay ku koobi karaan mas'uuliyadooda inkastoo falka uu ka dhashay dacwadda oo ka timid gefka qofkaas ama qofafkaas, hase yeeshee haddii Kabtanka ama qof ka tirsan shaqaalaha uu isla markaana yahay Markableyga, qofka leh Wada-lahaanshaha Kireystaha, Maareeyaha ama Hawlgeliyaha markabka nidaamyada faqraddan waxaa lagu dabbaqayaa haddii falka ama gefka laga hadlayo uu yahay fal ama gef uu sameeyey qofka laga hadlayo isagoo haysta jagadii Kabtanka ama xubin ka mid ah Shaqaalaha markabka.

106
(104)

QODOBKA 85--AAD

AWOODDA GARSOORKA EE KU SAABSAN

KU DABBAQIDDA XADEYNTA

Markableyga ama Qofkii kale ee ku tilmaaman Qodobka 84-aad ee Sharcigaan, doonayana in loo Xadeeyo mas'uuliyaddiisa sida waafaqsan Qodobka 82-aad ee Qaybtan, waa inuu arji u keensado isagoo codsanaya Xadeynta mas'uuliyadda, Maxkamad qaabilsan deked ka mid ah Jamhuuriyadda Dimuqradiga Soomaaliya.

QODOBKA 85--AAD

ARJIGA LAGU CODSANAYO XADEYN

1) Arjiga ku saabsan codsiga Xadeynta loo gudbiyey Maxkamad sida waafaqsan Qodobka 85-aad ee kor ku xusan, waa ⁱⁿ laga helaa waxyaabaha soo socda:

- b). Falka ay ka dhalatay dacwadda.
- t). Lacagta ugu badan Sanduuqa Xadeynta iyo
- j). Habka dhisidda Sanduuqa Xadeynta.
- 2. Liiska

107
(105)

- 22 Waxyaabaha soo socda waa in la soo raaciyaa arjiga:
- b). Liiska dadka soo dacwooday oo ay la socdaan cinwaannadooda, nooca iyo lacagta dacwadda, haddii uu ogyahay dacwoodaha, iyo
 - t). Warqadaha caadeynta saldhigga lagu xisaabiyey lacagtii Sanduuqa.

QC DOBKA 87-AAD

QAADISTA DACWADDA XADEYNTA

1. Guddoomiyaha Maxkamadda wuxuu xaqiijinayaa in Sanduuqa loo dhisay sida waafaqsan Sharcigan wuxuuna amrayaa furida dacwadaha ku saabsan dhismaha Sanduuqa isagoo goynaya lacagta inuu horumarinayo arjiiluhu si uu u daboolo ~~kharashka~~ dacwadda.
2. Guddoomiyaha Maxkamadda wuxuu magacaabayaa qofka la xisaabtamaya Sanduuqa.

108
(105)

QODOEKA 88-AAD

BIXINTA LACAGTA CADDAANKA & KEENISTA

D A M M AANADA.

1. Haddii lacagta Sanduuqa la bixiyey caddaan ahaan maxkamaddu waxay magacaabaysaa qofka qabanaya lacagta dhigaalka.

Dhigaalka waxaa lagu sameynayaa magaca Arjiilaha, waxna lagama bixin karo iyadoo aanay Maxkamaddu oggolaanin. Qofka haystaa dhigaalka wuxuu noqonayaa qofka amaanad ahaan u maamulaya Sanduuqa isagoo mas'uul uga ah Maxkamadda.

Dulsaarka laguhelay lacagta dhigaalka waxaa lagu darayaa Sanduuqa.

2. Haddii Sanduuqa uu wakiil ka yahay damiin shaqsi ah ee magaca xisaabtamaha dammaanada waxba lagama beddeli karo iyadoo aan Maxkamadu oggolaanin.

109
(107)

QODOBKA 89-AAD

CADDEYNATA DHISMAHA SANDUUQA XADEYNATA

1. Maxkammaddu ayadoo tixgelinaysa codsiga arjiilaha, waxay caddeynaysaa in Sanduuqa Xadeynta la dhisay kaddib markii la fuliyey dhamaan shuruudaha sharciyeed.
2. Iaga bilaabo taariikhda amarka Maxkammadda ee ku saabsan dhismaha Sanduuqa, dacwoodaha lid ku ah Sanduuqa looma oggolaan karo inuu isticmaalo xaq ku saabsan hantiyada kale ee Markableyga oo ku saabsan dacwad ayadoo la tixgelinayo xaq Markableyga ee ku saabsan Xadeynta mas'uuliyaddiisa.

QODOBKA 90-AAD

OGEYSIISKA CADDEYNATA DHISMAHA SANDUUQA

Markuu dhismay Sanduuqa Xadeynta, Xasaabtamaha waa inuu ogeysiiyaa dacwoodayaasha magacyada iyo cinwaamada ku qoran arjiga isagoo ugu diraya warqad diiwaangashan kuna qoran macluumaadka soo socda:-

- b). Magaca iyo Cinwaanka Markableyga ama Arjiilaha iyo Wakiilkiisa haddii uusan ahayn Markableyga.

(110)
(108)

- t). Magaca Markabka iyo Dekedda deegaankiisa.
- j). Shilka khasaaraha kaga soo gaaray.
- x). Lacagta dacwadda ee uu Arjiilaha soo qiyaasay iyo Cinwaanka qofka warqadda u socotay.
- kh). Caddeyn muujinaysa in dacwoodaha laga rabo inuu Maxkammadda uu keeno caddeyn qoraal ah oo ku saabsan dacwaddiisa muddo Soddon (30) maalmood gudahooda haddii uu deggan yahay Soomaaliya iyo lixdan (60) maalmood gudahooda haddii uu deggan yahay Soomaaliya dibaddeeda.
- d). Caddeyn muujinaysa in haddii uu keeni waayo caddeyn, waqtiga la tilmaamay gudihiisa, Maxkamaddu waxay u qaadanaysaa in dacwooduhu u oggolaaday lacagta Xadeynta ee u soo jeediyey Arjiilaha iyo in dacwoodaha uu muddada la soo sheegay gudaheeda uu kala doodi karo Maxkammadda wixii ku saabsan dacwadda.

111
(100)

QODOBKA 91-AAD

FAAFINTA DHISMAHA SANDUUQA

1. Ogeysiiska ku saabsan Dhismaha Sanduuqa Xadeynta iyo macluumaadka lagu sheegay warqadda ogeysiiska sida waa-faqsan Qodobka 90-aad waxaa lagu faafinayaa Faafinta Rasmiga ee Soomaaliya iyo hal ama wax ka badan Wargeysyada Shisheeyaha.
2. Dacwooyayaasha dhacayadooda iyo Cinwaamadooda uu Arjiiluhu soo muujin, waxay haystaan muddo Sodon (30) maalmood laga bilaabo taariikhda faafinta ka koobista dacwooyinkooda iyo duridda lacagta Sanduuqa Xadeynta.
3. Duridda dacwooyayaasha ee ku saabsan Sanduuqa Kaaliyaha Maxkammadda wuxuu u gudbinayaa dhinacyada khuseyso ugu yaraan saddex (3) maalmood ka hor maalinta dhageysiga Maxkammadda ee ku saabsan doodaha Arjiilaha iyo dacwoodaha.

112
(110)

QODOBKA 92-AAD

XISAABTAMAHA (LIQUIDATORS)

1. Xisaabtamaha wuxuu xaqiijinayaa dhammaan dacwooyinka isagoo Arjiilaha siinaya ogeysiiskaas ku saabsan Xadeynta.

2. Xisaabtamaha wuxuu diyaarinayaa caddeyn ku saabsan dacwooyinka isagoo Arjiilaha siinaya ogeysiiska ku saabsan Xadeynta iyo dhamaan dacwoodayaasha, laguna dirayo warqad diiwaangashan.

3. Haddii lacagta Sanduuqa Xadeynta ay tahay mid go'an, dacwooyinka ay yihiin kuwo la oggolaaday, Xisaabtamaha wuxuu diyaarinayaa ~~una~~ gudbinayaa Guddoomiyaha Maxkamadda qaabka qaybinta Sanduuqa, ayadoo la tixraacayo qaabkaas oo ku saabsan qaybinta Sanduuqa, ~~Markii la soo saaray go'an~~ sidii loo maamuli lahaa Sanduuqa.

Markii la soo saaray go'aankaas, qofka mas'uulka ka ah amaanad Sanduuqa ama Arjiilaha ku saabsan Xadeynta wuxuu dhameynayaa dacwooyinka qaybinta Sanduuqa, ~~ka dib markaas~~ sida waafaqsan Amarka Maxkamadda.

4. Kaddib markii la fuliyey go'aanka Maxkamadda dacwoodaha ~~ka dib markaas~~ fuliyey lacagtiisa, Maxkamaddu waxay ku dhawaa-

113

qaysa in dacwaddii la xiray, taasina waxay ka roobeysaa
dacwoodaha inuusan dacwad ku furin Arjiilaha ku saabsan
Yadcaynta ku saleysan isla falkii.

QAYBTA IV

MAS'UULIYADDA HAWLGELIYAHA EE MARAAKIIBTA

NUKLEERYARKA

QODOBKA 93-AAD

CADDEYMO KU SAABSAN UJEEDOOYINKA LA

XIRIIRA QAYBTAN

1. "Maraakiibta Nukleoyarka" waxaa loola joodaa markab ay ku rakiban tahay warshad ku shaqoysa quwadda nukolarka ama qaada waxyaabaha nukolarka sida shidaalka ama xamuulka.
2. "Dalka Rukhsadda bixiyaha" Waxaa loola joodaa Dal socodsiiyoy ama ogolaaday socodsiinta markab nukleoyark ah oo wata Galankiisa.
3. "Hawlgoliyaha" waxaa loola joodaa qofka looga ogolaaday dalka rukhsadda bixinaya inuu socodsiiyo markabka nukolar ah ama haddii uu dalka naftiisa socodsiiyayo markab nukolar ah. Haddii Hawlgoliyaha markabka

114
(112)

nukelarka ah aan laga oggolaan dal kale inuu socodsiiyo markab nukelar ah, Markableyga lahaa markabka waqtiga shilka, waxaa loo qaadanayaa inuu yahay hawlgeliyaha inta ku saabsan ujeeddooyinka ku xusan Qaybtan.

4. "Khasaaro Nukelar ah" waxaa loola jeedaa dhaawac la gaarsiiyey dadka ama hanti nooc kasta ama qaddar kasta ha ahaatee oo ka dhasha waxyaabaha leh tilmaamaha shucaaca (Radio-Active) ama kuwo isugu jira shucaaca iyo sun, waxyaabaha qarxa ama leh tilmaamo khatar ah oo shidaal nukelar ah ama alaabo shucaaca ah ama qashin nukelar ah.

5. "Dhacdo Nukelar ah" waxaa loo jeedaa dhacdo kasta dhacdooyin leh asaas la mid ah kan keenay khasaaraha nukelarka.

QODOBKA 94-AAD

XAAALADAHA MAS'UULIYAD LA'AANTA

Mas'uuliyad ku saabsan Qaybtan lama saari karo hawlgeliyaha haddii khasaaraha nukelarka ah uu ka dhashay

115
(113)

shil nukelar oo si toos ah kaga yimid fal dagaal, rabshado, dagaal sokeeye ama kacdoon (Insurrection).

QODOBKA 95-AAD

MAS'UULIYADDA BUUXDA

Hawlgeliyaha markabka nukelarka ah wuxuu si buuxda mas'uul uga noqonayaa khasaaro nukelar ah markii la caddeeyo in khasaarahaas uu ka dhashay dhacdo nukelar ah oo uu sabab u ahaa markabka nukelar ah.

QODOBKA 96-AAD

WAKHTIGA MAS'UULIYADDA HAWIGELIYAHA

Hawlgeliyaha mas'uul kama noqonaya shil nukelar ah oo dhacay ka hor inta uusan la wareegin maamulka shidaalka, salaabta ama qashinka nukelarka ah ama ka dib markii uu u wareejiyey qof kale oo sharciyan loo oggolaaday mas'uulna ka noqonayaa wixii khasaara nukelar ah ee uu geysto.

116
(111)

QODOBKA 97-AAD

KA REEBID MAS'UULIYADDA SHILKA

Haddii Hawlgeliyaha uu caddeeyo in shilka nukelarka ah uu ka dhashay dhammaan ama qayb ahaan fal ama gudasho la'aan waajib ee uu sameeyey qofka ay gaartay khasaaraha, hawgeliyuhu waxaa dhamaan ama qayb ahaan laga reebi kara mas'uuliyadda dhibaataada gaartay qofkaas.

QODOBKA 98-AAD

CABASHADA HAWLGELIYAHA LEH MAS'UULIYADDA

Hawlgeliyahu wuxuu xaq u leeyahay inuu keensado dacwad barbar ah ama uu furto cabashooyin kale ee sharciiyeed lidina ku ah dhinacyada uu u maleeyo inay dhamaan ahaan ama qayb ahaan u gefsan yihiin markii uu gaarsiiyey shilka nukelarka.

QODOBKA 99-AAD

KHASAARAHA BADAN

Haddii khasaaraha nukelarka ah iyo khasaaroyinka kale oo aan ahayn khasaaraha nukelarka, ka yimid shil nukelarka ah ama ay ka wada yimadeen shil nukelarka ama dhacdooyin

117
(119)

kale, khasaaraha nukelarka iyo khasaaraha kale oo aan
la kala saari karin, khasaaraha oo dhan ee ku saabsan
ujeeddada Qaybtan, waxaa loo qaadanaayaa inay tahay khasaa-
ro nukelar ah oo ka yimid shil nukelar ah.

QODOBKA 100-AAD

MAS'UULIYADDA AAN XADIDNAYN

Mas'uuliyadda Markableyga ama Hawlgeliyaha markabka
nukelarka lagu caddeeyey inuu gaarsiiyey khasaaraha ama
dhaawac Shakhsiyeed oo ka dhashay shil nukelar ah ma
koobi karo mas'uuliyaddiisa kamana faa'ideysan karo
koobidda mas'uuliyadda lagu tilmaamay sharcigan.

QODOBKA 101-AAD

ISTICMAALKA SANDUUQA

Lacagta damaanada dhaqaalaha ee dabooleysa mas'uu-
liyadda Hawlgeliyaha sida ku xusan Qaybtan waxaa kali ~~sharciga~~
lagu isticmaalaya magdhawga ku tilmaaman isla Qaybtan.

118
(118)

QODOBKA 102-AAD

MAS'UULIYADDA HAWLGELIYAKAASHA

1. Khasaaraha nukelarka haddii uu saameeyo mas'uuliyadda hawlgeliyeyaal hal ka badan, khasaaraha uu mid kasta geystay aan la kala saari karin, hawlgeliyaasha arrintu saameeyso waxay wada mas'uul ka noqonayaan khasaarahaas.
2. Markii ay jirto mas'uuliyad wadajir ah sida waafaqsan faqradda 1-aad ee Qodobkan;
 - b). Hawlgeliye kasta wuxuu xaq u leeyahay inuu urursado lacagta khasaaraha iyadoo la tixgelinayo gefka uu leeyahay mid kasta oo ka mid ah; iyo
 - t). Haddii ay jiraan duruufo aan oggolaanayn in aan gefka la kala qaybin karin, mas'uuliyadda oo dhan waxaa loo kala goynayaa qaybo isku mid ah.

119
(117)

QODOBKA 103-AAD

XADEYNTA KEENISTA DACWOYINKA

1. Xuquuqda ku saabsan magdhabidda oo ku xusan Qaybtan waxay tirtirmayaan haddii dacwadda aan la soo oogin muddo Soddon (30) sanadood gudahood laga bilaabo taariikhda shilka nukelarka. Hase yeeshee, haddii sharciga dalka rukhsadsiinta uu dhigayo in mas'uuliyadda hawlgeliyaha lagu daboolayo dammaanada dhaqaalaha ilaa muddo ka badan soddon (30) sano, xaqa magdhabidda wuxuu tirtirmayaa ka dib dhammaadka muddadaas.
2. Haddii khasaaraha nukelarka uu ka dhashay shidaalka, alaabtaama qashin nukelar ah oo la soo xaday, uu lumay, la tuuray ama laga tegay, muddada lagu tilmaamay faqradda 1-aad ee Qodobkan, waxaa laga soo tirinayaa taariikhda shilka nukelarka ee keenay khasaaraha, laakiinse muddada marna waa inaysan ka badnaan soddon iyo shan (35) sanadood laga bilaabo taariikhda tuugada, lumidda, daadinta ama ka tegidda.
3. Dacwad ku saabsan magdhawga khasaaraha nukelarka, waxaa lagu mamnuunayaa Qaybtan haddii aan la soo oogin

saddex sanno gudahood laga bilaabo taariikhda uu qofka soo dacwooday inay gaaraen khasaarooyin nukler ah, uu ogaaday ama uu ogaan karay khasaaraha iyo qofka mas'uulka ka ah khasaaraha, haddii aan la dhaafin muddada lagu gooyey faqradda 1-aad iyo 2-aad ee Qodobkan.

QAYBTA V

KABTANKA IYO SHAQAALAHA

QODOBKA 104-AAD

KHADKA TOOSAN EE MARKABKA.

1. Khadka toosan ee markabka waxaa mas'uul ka ah Kabtanka markabka isagoo mar kasta mas'uul ka ah hoggaanka markabka marka uu kq jiro safarka ama uu dekedda taagan yahay.

Yataa marka ay khasab ku noqoto inuu la kaalmeysto wadaha ama markab kale uu jiidayo, waa inuu asaga laf-aha antiisa hoggaamiyaa socodka markabka markuu soo gelayo dekedda ama ka baxayo ama marka uu marayo marxalado kale.

2. Haddii uu geeriyoodo, maqnaado ama ay lunto kartida Kabtanka marka lagu jiro safarka, hoggaanka markabka waxaa la wareegaya Sarkallka markabka ee daraja ahaan ugu xiga Kabtanka.

121
(119)

QODOBKA 105-AAD

WAAJIBAADKA KAPTANKA KA HOR

IYO MARKA LAGU JIRO SAFARKA

1. Ka hor safarka, Kaptanku waa inuu xaqijiyaa in markabku uu dhinac kasta ka fiyow yahay safar gekidda, isagoo si fiicin loo qalabeeyey, si fiicanna loo raray, lana saaray cuntó ku filan.
2. Haddii inta lagu jiro safarka ay dhacaan falal uu keeni kara khatar markabka, badeecooyinka saaran, shaqaalaha ama Rakaabka, Kaptanku waa inuu isticmaala dhamaan tashilaadka uu haysto oo ay ku jiraan laakiinse ku koobo iguu u duwo markabka deked kale isagoo ka codsanayaa magangeliyo ama ka codsanaya kaalmo maraakiib kale si uu u badbaadiyo markabka, badeecadda, shaqaalaha iyo rakaabka.
3. Haddii ay noqoto lagama maarmaan, isagoo isticmaalaya waayo aragnimadiisa iyo go'aankiisa, inala huro ama la jebiyo qeybo ka mid ah markabka ama badeecadda si loo badbaadiyo markabka, shaqaalaha iyo rakaabka, waa inuu haddii

122
(120)

ay u suurtoowdo, marka hore ka bilaabo markabka, kadibna badeecooyinka isagoo mudnaanta siinaya alaabta qiimaha yar iyo kuwo kale oo ka huriddooda ay leedahay faa'ido, reebidooduna aysan ahayn lagama maarmaan.

4. Marka laga tagayo markabka, Kabtanku waa inuu noqdaa kan ugu dambeeya ee ka tegaya isagoo hubinaya intii suura-gal ah in warqadaha markabka iyo buugagta iyo alaabta qiimaha leh oo loo dhiibtay asaga in la badbaadiyey, Kab-tankii lagu helo dembiga inuu si kas ah u hoggaansami waayey nidaamka faqraddan, waxaa lagu ciqaabayaa xarig aan ka badnayn laba (2) sano iyo ganaax So. Shs.300,000 aan ka badnayn.

QODOBKA 106-AAD

XAFIDAADDA XAASHIYAHA MARKABKA

Kabtanku waa inuu hubiyaa in warqadaha ku saabsan markabka, shaqaalaha, rakaabka iyo badeecooyinka si wanaagsan loo xafiday mar kastana la hagaajiyo lana cusbooneysi-yey.

123
(123)

QODOBKA 107-AAD

WAKIILNIMADA IYO AWOODDA SHARCIYEED

1. ~~Kabtanku~~ waxaa magacaabanaya markableyga ama hawlgeliyaha wuxuuna yahay wakiilkiisa. Kabtanku wuxuu fulinayaa awooda u sharcigu uga xilsaaray. kuna saabsan dhamaan dadka danta ka leh markabka iyo badeecooyinka.
2. Markii uu ka maqan yahay meesha ay joogaan, Markableyga, Hawlgeliyaha ama Wakiilka Rasmiga ee markabka, Kabtanku wuxuu sameynayaa falalka lagama maarmaanka ah isagoo fulinaya hawlaha caadiga ee markabka iyo safarka. Kabtanka wuxuu sidaas oo kale magacaabi kara, shaqada/^{na}ka saari kara shaqaalaha.
3. Kabtanku, dacwadaha si toos ah u sameeyo markabka iyo safarka wuxuu magaca markableyga ama hawlgeliyaha ku furi kara dacwad sharciyeed. Sidaas oo kale dhinacyada saddexaad waxay Kabtanka markabka ku oogi karaan dacwado ku saabsan arrimaha markabka, Markableyga, Hawlgeliyaha ama Shaqaalaha. Warqadda u yeerista Kabtanka xaaladahaas, waxaa loo qaadanayaa in loogu diray Markableyga ama hawl-

124
(122)

geliyaha markabka.

4. Haddii markabkeyga ama hawlgeliyaha uu joogo ama uu leeyahay qof wakiil ah oo leh awoodda lagama maarmaanka ah, Kabtanka wuxuu qaban kara keliya hawlmaalmeedka maamilka markabka iyo hagaajinta yaryarka.
5. Daowadaha lagu oogay Kabtanka, joogista markabkeyga ama hawlgeliyaha ama wakiilkiisa gaar ahaaneed waxaa loogu qaadi kara dhinacyada saddexaad oo oгаа ama laga rabay inay ogaayeen joogistaas.

QOFOBKA 108-AAD

LACAGTA IYO WAXYAABAHA KALE EE LAGAMA

MAARMAANKA U AH SAFARKA

1. Haddii, inta lagu jiro safarka, ay timaado baahi deg-deg ah oo ku saabsan lacag loo baahdo alaabta la quuto, dayactirka ama baahida kale, Kabtanku wuxuu marka hore wargelinayaa Markableyga, Hawlgeliyaha ama Wakiilka Ras-miga ah isagoo codsanayaa lacagtaas ama talo. Haddii aysan suurtoobin ama uu Markableyga ama Wakiilka oo la ogeysiiyey uu keeni waayo lacagta loo baahday ama talada, Kabtanka

wuxuu oodsan kara awoodda amaahda lacagta, isagoo ku galaya mas'uuliyadda markabka ama iibinaya kaydka markabka, qalabka iyo alaabta kale ee uu u helo lacagta lagama maarmaanka ah. Codsiga awooddaas waxaa loo sameynayaa Hay'adda Garsoorka haddii markabku uu joogo Jamhuuriyadda ama Qunsuliyadda haddii markabku uu joogo dibadda.

2. Haddii, inta lagu jiro safarka, kaydka iyo alaabta kale ee daruuriga u ah socodka safarka ay yaraadaan, Kabtanku waa in uu qaadaa tallaabo degdeg ah si uu u xalliyo arrintaas, oo ay ku jirto u leexinta markabka dekedda ugu dhow iyo ka codsashada alaabta loo baahday maraakiibta lala kulmay. Haddii baahidu ay noqoto mid aad u sarreysa, Kabtanku wuxuu isticmaali kara badeecooyinka saaran markabka si loogu faa'ideeyo markabka, shaqaalaha iyo rakaabka, hasee ^{leh} yeeshee qofka/badeecooyinkaas waxaa ka magdhabayaa markableyga ama hawlgeliyaha, lacagta u dhiganta qiimaha ay badeecooyinkaas ka joogaan dekedda loo waday alaabtaas.
3. Kabtanka lagu helo dembiga si kas ah u abuurid xaaladda baahi aan jirin, waxaa lagu ciqaabaya xarig aan ka badnayn

126
(126)

hal (1) sano ama ganaax ilaa Shs So. 500.000/= ama laba-
daba.

QODOBKA 109-AAD

ILAAALINTA DANAHA MULKILEYDA & BADEECOYINKA

Marka ay noqoto lagama maarmaan ayadoo la tixgelinayo
baahida safarka, Kabtanku waa inuu ilaaliyaa danta qofka
leh badeecooyinka. Haddii loo baahdo tallaabooyin gaar
ahaaneed oo looga hortegayo ama la yareynayo khasaaraha
badeecooyinka, Kabtanka waa inuu, haddii ay ^usuurtowdo,
ogeysiisaa dadka leh badeecooyinka ama wakiiladooda
xaaladda isagoo raacaya tilmaamaha dadka leh badeecooyinka.

Haddii aysan jirin tilmaamahaas, Kabtanka waa inuu
qaadaa tallaabooyinka ay la noqoto inay ku habboon yihiin
badbaadada badeecooyinka.

127
(113)

QODOBKA 110-AAD

SAFRIDDA KABTANKA.

FAA'IDADA WADAJIRKA

Markii Kabtanku u safro faa'ido wadajir ah ma sameyn karo iskiisa wax dhaqdhaqaaq ganacsi ah, haddii aan si kale loogu heshiin. Hadduu jebiyo nidaamkan, wuxuu luminaayaa saamigiisa oo ku saabsan faa'idada wadajirka ah ayadoo aan la tixgelin khasaaraha ka dhasha hadduu jiro.

QODOBKA 111-AAD

SHAQA KA-SAARISTA KABTANKA QAYB KU LEH

M A R K A B K A

Haddii shaqada laga saaro Kabtanka qayb ku leh lahaanshaha markabka, wuxuu qaybtiisa dhiibayaa isagoo codsanayaa in loo soo celiyo lacagtiisa ayna dhiibaan dadka kale ee leh markabka, lacagtaas oo lagu goynayo heshiis ama khabiir ay magacawdo Maxkamad. Waqaas tanasulidda waa la mamnuucayaa haddii aan lagu dhaqmin muddo soddon (30)maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda kaqaybadda ogeysiiska shaqada ka saarista.

128
(128)

Haddii xaqa tanasuulidda lagu dhaqmay muddada la gooyey dhexdeeda, dadka leh wada lahaanshaha qayb ahaan, waxay bixinayaan lacagta saamiga Kabtanka muddo soddon (30) maalmood gudahooda laga bilaabo taariikhda qiimeynta saamigii kabtanka.

QODOBKA 112-AAD

QAABKA SHAQAALAHA

1. Qaabka shaqaalaha waxaa dhisayaa Kabtanka iyo dhammaan dadka kale ee shaqada loogu siiyey markabka dushiisa.
2. Wasiirka Kalluumaysiga & Gaadiidka Badda, wuxuu soo saaraya Xeer-nidaamiye lagu tilmaamayo baahida shaqaale ee maraakiibta. Si loo^{soo}/saaro Xeer-nidaamiyahaas, Wasiirku wuxuu tixgelinayaa nidaamka iyo ku dhaqanka Caalamiga hadba kii habboon. Markableyga, hawlgeliyaha ama Kabtanka lagu helo dembiga/^uhoggaansamida laanta Xeer-nidaamiyaha baahida shaqaale ee la soo saaray waxaa lagu ganaxayaa lacag dhan So. Shs. 50.000/=.
3. Tirada shaqaalaha ee doon kasta, Waaxda Badda ayaa soo saareysa ayadoo la tixgelinayo dabiicada safarka,

129
(129)

culeyska iyo sida waafaqsan caadooyinka dalka.

4. Shaqaalaha maraakiibta yaryarka ah waa inay ahaadaan inta ku filan dhaqdhaqaaq caadiga sida waafaqsan isticmaalka loogu tala galay maraakiibtaas.

QAYBTA VI

HESHIISYADA SHAQA QORISTA BADDA

QODOBKA 113-AAD

HABKA IYO DABEECADA HESHIISYADA

SHAQADA BADDA

1. Heshiisyada shaqa qorista ee shaqada doonta iyo maraakiibta yaryarka ah waxaa lagu sameyn kara af-ahaan sida waafaqsan caadooyinka, Heshiisyada shaqa qorista maraakiibta diiwaangashan dushooda waa inay ahaadaan qoraal, dhinac kastana fulin karo, saxmadaan loo shaqeyyaha iyo shaqaalaha, ayadoo goobjoog ka ah Hay'adda Badda haddii lagu sameeyey Soomaaliya gudaheeda, Hay'adda Qunsuliyadda horteeda haddii ~~Hay'adda~~ lagu sameeyey hashiiska.

130
(128)

Heshiisyada shaqo qorista ee qofka aan qaan gaarin ahayn waa inuu saxiixa qof mas'uul ka ah qofka aan qaan gaarka ahayn ama waa in lagu dara heshiiska caddeyn ku saabsan oggolaanshaha waalidnimada oo la sugay. Haddii shaqaalahu uusan saxiixi karin heshiiska, waa inay u saxiixaan laba marqaati oo xor ah . Hase yeeshee heshiiska waa in loo akhriyaa loona fasixaa shaqaalaha haddii heshiisku uu ku qoran yahay af uusan aqoonin shaqaalaha.

Asalka heshiiska shaqada waa in lagu hayaa galka Waaxda Badda ama Hay'adda Qunsuliyadda ee hortiiisa lagu saxiixay heshiiska ayadoo nuqul la tasdiiqay loo geliyey diiwaanka shaqaalaha laguna hayo warqadaha markabka.

2. Dadka da'dooda ay ka yar tahay toban iyo sideed (18) sano kama shaqeyn karaan adeegga makiinadaha maraakiibta diiwaangashan marka laga reebo xaaladaha degdeg ah, ku meeleynta sharci darrada ee shaqooyinkaas makiinadaha qof aan qaan gaar ahayn waxay keenaysa in la ganaaxo Kabtanka, Markableyga ama Hawlgeliyaha lacag dhan ilaa So. Shs. 50.000/=.

131
(131)

3. Ayadoo laga dhigayo shuruud ka mid ah shaqo qorista, dadka aan qaan gaarka ahayn ama da'dooda ka yar tahay toban iyo sideed (18) sano, markab aan ahayn kan ay ka shaqeeyaan kubnaha qoyskiisa oo keliya, waa inay haystaan Shahaado Takhtar oo muujinaysa caafimaadkiisa u qalmo shaqada. Shahaadada Takhtareed waa in dib loo cusbooney-siisiya sannad kasta ayadoo uu oggolaanayo takhtar ay magacawday hay'adda qaabilsan oo saxiixi doonta shahaadada kuna qori doonta taariikhda dhammaadka oo ah hal sano laga bilaabo taariikhda bearista. Shahaadada takhtareed oo dhacday inta safarka lagu jiro waxay soconaysa ilaa dhamaadka safarka.

4. Fulin la'aanta shuruudaha ku qoran faqradda 1-aad iyo 2-aad ee Qodobkan waxay ka dhigaysa heshiiska shaqada mid aan lagu fulin karin Maxkamadda Soomaaliya. Hasee yeeshee haddii ay jiraan xaalado uu loo shaqeeyaha ku dhaqmay khiyaamo, dulmi ama dhaqan xumo taasoo keentay in shaqa siinta muwaadin Soomaaliyeed, heshiisku ha waafaq-sanaado shuruudahan iyo inkale, haddii sidaas loogu caddeeyo Maxkamad qaabilsan, loo shaqeeyaha waxaa lagu ciqaabayaa ganaax dhan Shs. So. 150.000/= ayadoo Maxkamaddu ay amray-

131

sa in shaqaalaha la dulmiyey la siiyo lacag ula dhiganta
lacagta uu ku heli labaa heshiiska.

5. Waqtiga heshiisyada shaqo qorista ee shaqada maraa-
kiibta dushooda waxaa lagu goynayaa ayadoo saldhig looga
dhigayo hal safar ama wax ka badan, muddo la gooyey ama
dhibaata dhinacyada muddo aan la xaddidin. Lacagta
mushaharka shaqaalaha waxaa lagu caddeynayaa heshiiska a
ayadoo saldhig loogu dhigayo qiimo loogu gooyey safar
kasta, ama lacag loogu gooyey bil kasta ama muddo go'an
ama saami ka mid ah faa'idada safar kasta.

QODOBKA 114-AAD

HESHIISYADA SHAQADA BADDA

1. Heshiisyada shaqada markabka wata Calan Soomaaliyeed
waxaa lagu qorayaa waxyaabaha ay ka mid yihiin, tilmaa-
maha dhinacyada, markabka, muddada shaqada, mushahaarka,
taariikhda mushahaar bixinta iyo waajibaadka shaqaalaha.

Ugu yaraan Heshiisyada shaqada markab wata Calan Soo-
maaliyeed waa in laga helaa waxyaabaha soo socda:-

b). Magaca iyo Cinwaanka markableyga ama Hawlgeliyaha

133
(131)

- iyo Wakiilka markabka diiwaangashan oo jooga Soomaaliya.
- t). Magaca, Ciwaanka iyo Lambarka Buugga Badmaaxa ee Shaqaalaha.
- j). Magaca iyo Lambarka diiwaangelinta ee markabka.
- x). Tilmaanta shaqada iyo wajaabka markabka dushiisa.
- kh). Haddii heshiiska shaqada saldhig looga dhigay hal safar ama wax ka badan safar, tilmaanta dekedaha raridda iyo dekedaha dejinta oo loogu tala galay safarka safarada.
- d). Muddada heshiiska oo lagu tilmaamo taariikhda bilowga iyo dhammaadka shaqada.
- r). Heshiisyada shaqada ay oggolaadaan dhinacyada muddo aan la tilmaamin, heshiisku waa inuu si cad u dhigaa asaaska lagu tiriyo mushahaarka, laguna tilmaamo taariikhda muddada ama safarada.
- s). Lacagta mushahaarooyinka iyo nooca lacagta, meesha iyo qaabka lacag bixinta.
- sh). Muddada ama taariikhda ay bislaadeen mushahaarooyinka.
- l). Meesha iyo taariikhda fulinta heshiiska.

134
(32)

m). Heshiisyada shaqada oo mushahaarootyinka ay ka mid yihiin faa'idada saafiga ee hal safar ama wax ka badan, waa in lagu qoraa heshiiska tilmaanta hababka loogu xisaabiyayo faa'idada saafiga.

n). Saxiixyada loo shaqeeyaha iyo shaqaalaha, iyo

o). Caddeynta loo shaqeeyaha in dhamaan kharashka u dhoofinta dalkiisa, badmaaxa oo heshiiskiisu ku dhammaaday deked aan ahayn tan laga soo bilaabay adeegga, waxaa horumarin ahaan loo sii-nayaa kharashka ku saabsan dhoofintiis isagoo uu bixinayo loo shaqeeyaha ama Wakiilkiisa.

2. Heshiisyada shaqada oo hal ama wax ka badan shuruudaha lagu tilmaamay faqradda 1-aad ee Qodobkan aysan si fiican u caddeyn ama aan ku qornayn waxaa lagu fulinayaa Maxkamad qaabilsan, hase yeeshee dhinaca soo codsaday fulinta, waxaa laga raba caddeynta shuruudahaas. Heshiisyada shaqada oo ku saabsan sharcigan, shuruud ka mid ah heshiiska oo ka hadlayso muddada ay maqan tahay ama aysan caddeyn, waxaa

135

Lagu fasirayaa hab u daneynaya badmaaxa waxaana lagu fasi-
rayaa in dhinacyadu ay ku tala galeen in heshiisku uu
socdo muddo aan la xaddidin.

3. Badmaaxa qaba dacwooyinka ka dhasha heshiiska shaqada
ee ku saabsan markab wata Calan Soomaaliyeed, wuxuu dacwad
ku furi karaa markableyga, hawlgeliyaha, kabtanka ama Waki-
ilka Rasmiga ee markabka si ay ku xukunto magdhaw Markamad
ka tirsan Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya.

QODOBKA 115-AAD

WAAJIBADKA DADKA LA SHAQAALEEYEY

1. Saraakiisha iyo shaqaalaha lagu qoray ka adeegidda
markab wata Calan Soomaaliyeed, waxay ka hoos shaqeynayaan
Kabtanka markabka, Shaqaalaha markabka, hase yeeshee khasab
hase aha inuu qabto adeeg ka duwan kan loogu qoray shaqaal-
ahaas.

Hase yeeshee, kabtanka isagoo ilaalinaya danta nabadge-
lyada iyo badmaridda, wuxuu si ku meel gaar ahaaneed u
magacaabi karaa shaqaale shaqaala ka duwan tan loo qoray
isaga. Shaqaalaha markabka oo loo dhiibay waajibaad ka du-
wan kooda, waxay xaq u leeyihiin mushahaarka lagu

136
(134)

siiyo shaqaalaha lahaa waajibaadkaas ama mushaharkiisa
kii hadba badan.

2. Kabtanka iyo shaqaalaha markabka ma saari karaan
markabka badeecooyin iskooda ayagoo aan oggolaansho ka
haysan markableyga ama wakiilkiisa. Caddeynta ku saabsan
xadgudubka Qodobkan waxay dhinaca ku waajibinaysaa bixinta
lacag u dhiganta labanlaab kirada xamuulka badeecooyin la
mid ah.

QODOBKA 116-AAD

DHAMMAADKA HESHIISKA

1. Heshiiska shaqada oo loogu tala galay hal safar ama
wax ka badan wuxuu dhammaanayaa markuu dhammaado safarka
ku xusan heshiiska.

2. Heshiiska shaqada ee ku saabsan muddo la xaddiday
wuxuu iskiisa u dhammaadaa taariikhda ku xusan heshiiska
ama markii muddada lagu tilmaamay heshiiska ay dhammaato.
Haddii badmaaxa la qoray la gu reebo shaqada ayadoo uu
codsaday markableyga, kabtanka ama Wakiilka Rasmiga ah,

(137)
(135)

kaddib dhamaadka taariikhda heshiiska haddii aan la dhigin heshiis cusub, badmaaxu waxaa loo qaadanayaa inuu sii waday shaqada shuruudihii iyo muddo aan la xaddidin.

3. Heshiiska shaqada oo loo sameeyey muddo aan la xaddidin ayadoo dhinacyadu oggolaadeen waxaa ka bixi kara dhinac kasta, deked kasta oo markabka la raray ama wax laga dejiyey, haddii shaqaalaha la siiyo ogeysiis hal bil ah ee ka bixidda heshiiska iyo kharashka u dhoo-finta dalkiisa rasmiga ah.

QCDOBKA 117-AAD

KA BIXIDDA HESHIISKA

1. Heshiis kasta ee shaqo, markabka wata Calan Soomaaliyeed, shaqaalaha wuxuu ka bixi karaa haddii ay jiraan shuruudaha soo socda:-

- b). Khasaare dhan, u qalimid la'aan badmarid ama karti la'aanta markabka inuu maro badda ilaa muddo lixdan maalmood.
- t). Lumidda Jinsiyadda Markabka.
- j). Amarka Maxkammadda ee iibka Markabka.

- x). Karti la'aanta badmaaxa dhaawac ama jirro awgeed oo ka dhigaysa qof aan dhameyn karin safarka.
- kh). Ka reebid ganacsi deked loo socdo ama xayiraadda markabka ama sabab kale oo aan looga xil saari karin markableyga, oo kaga dhigaysa waxaan suura gal ahayn bilaabidda safarka ama wadidiisa.
- d). Furfuridda markabka haddii uusan ganacsi jirin muddo ka badan labaatan maalmood, ama furfuridda xilliyeed ama furfuridda loogu tala galay haggajinta doon ama markab yar muddo soddon(30)maalmood.
- r). Ka tirtiridda buugga shaqaalaha badmaaxa ayadoo uu jiro cudurdaar.
-
- s). Tirtirid oggolansho waalidnimo ku saabsan heshiis ama tirtiridda oggolaanshaha waalidnimo oo ku saabsan buugga dadka aan qaan gaarka ahayn.
- shs). Imaashaha la'aanta shaqada badmaaxa la qortay, waqtiga loogu tala galay imuu ku soo xaadiro markabka.

139
(137)

dh). Amarka Waaxda Badda ama Hay'adda Qunsuliyadda ayadoo uu soo codsaday badmaaxa haddii lagu keenay caddeyn muujinaysa sabab macquul ah oo la soo raaciyey codsiga.

QODOBKA 118-AAD

MUSHAHAAROYINKA BISLAADAY DHAMAADKA

AMA KA BIXIDDA HESHIISKA

1. Haddii uu dhamaado heshiiska badmaaxa, isagoo aan la ousbooneysiinayn deked aan ahayn kan dalkiisa ee ku qoran warqadaha, markableyga, hawgeliyaha ama wakiilka markabka ee rasmiga ah wuxuu siinayaa mushaharooyinka uu xaq u lahaa sida ku qoran heshiiska isagoo isla markaas bixinaya kharashka nooliga dhoofinta badmaaxa ilaa dalkiisa oo loo bixinayo horumarin ahaan inta uusan bilaabin dhoofka badmaaxa.

2. Haddii loo shaqeeyaha ama wakiilkiisa sharciyeed uu ka baxo heshiiska badmaaxa, waa inuu, ka hor taariikhda dhammaadka heshiiska u bixiyaa lacagta xuquuqda ee ku xusan heshiiska, ilaa maalinta uu markabka soo dhoofay iyadoo la xisaabinayo wakhtiga shaqada markabka dushiisa

140
(13)

iyo lacagta oo dhan ee uu xaq u lahaan lahaa, haddii la fulin lahaa dhammaan muddada heshiiska sidii loogu tala galay marka la dhigayey heshiiska.

3. Badmaaxa heshiiskiisa uu ka baxay loo shaqeeyaha ama shaqaalaha markabka ayadoo ay jirtay sabab macquul ah, deked aan ahayn dekedda dalka ee badmaaxa, waxaa loo dhoofinayaa dalkiisa isla markiiba ayadoo uu kharashka bixinaya markabka. Kharashka dhoofinta dhoofinta/waxaa la bixinayaa ka hor dhoofitaanka badmaaxa, taasoo ku jirta dhoofitaanka dariiqa ugu tooska ah, joogitaanka lagama maarmaanka ee jidmarka iyo kharashka cuntada laga bilaabo taariikhda uu ka tago markabka ilaa taariikhda uu gaarayo gurigiisa ee ku xusan warqadaha haddii uu badmaaxa ka faa'ideysto dariiqa ugu dhaqso badan ee suurogal ah.

4. Badmaaxa u dacwoonaya mushaharooyin aan la siinin sida ku xusan heshiiska shaqada, ha ahaado midka laga baxay ama kan caadiga ah, wuxuu ka furan karaa dacwad lid ku ah markabka, markableyga, hawlgeliyaha, ama wakiilka rasmiga ah, Maxkammadda awoodda u leh oo ku taala Jamhuu-

141
(130)

riyadda Dimuqradiga Soomaaliya. Haddii dacwoodaha uu ku adkaado isagoo keensaday caddeymo muujinaya in heshiiska si sharci darra ah looga baxay ayadoo ay mas'uuliyadda sharci darrada ay lahaayeen markabka, markableyga, hawlgeliyaha, Kabtanka ama Wakiilka rasmiga ah, Maxkammaddu dacwoodaha waxay u xukumi karta khasaaraha u dhigaa mushaharooyin ka baaqday ayadoo lagu darayo magdhaw u dhiganta lacag aan ka hadnayn saddex laab lacagta ka baaqatay ee la soo caddeeyey.

5. Markii laga eryo markabka badmaax, dhamaadka heshiiska ama ka bixidd heshiiska shaqada, ogeysiiska shaqo ka saarista waxaa lagu dhejinayaa warqadaha badmaaxa haddii uu dhinaca kale soo codsadaana waxa laga tasdiiqayaa Sarkaalka dawladda ee arrintaas qaabilsan. Badmaaxu wuxuu markasta xaq u leeyahay inuu arko warqadihiisa ama warqadda uu saxiixo markableyga, hawlgeliyaha, kabtanka ama wakiilka rasmiga ah kuna saabsan caddeyn la xiriirta shaqada badmaaxa ee markabka oo ay ku jirto warbixinta waxqabadkiisa iyo fulinta waajibaadkiisa ku xusan heshiiska ee uu ku leeyahay loo shaqeeyahay